

آیا به راحتی می توان به دیگران نسبت تکفیر داد؟

نویسنده مهدی فرما نیان

استاد تمام دانشگاه ادیان و مذاهب

1 ضوابط تکفیر: به تصریح همه فقهای اسلام، اگر مسلمانی منکر ضروری دین شود کافر محسوب می شود. حال سوال این است که ضروری دین چیست؟ خدا باوری از ضروریات دین اسلام است. لذا اگر مسلمانی خدا را انکار کرد، منکر ضروری دین شده است. اما باید این انکار صریح باشد و اگر کنایه ای باشد کافی نیست و ضابطه تکفیر برای این فرد صورت نگرفته است.

2 موانع تکفیر: گاهی یک نفر به صراحت ضروری دین اسلام را انکار می کند، اما مانع وجود دارد. تاویل، جهل، شبهه علمی، اضطرار، اکراه، خطا و امثال آن از موانع تکفیر است. لذا اگر فردی حرفی زد

که لازمه آن انکار ضروری دین است، این فرد تکفیر نمی شود، چون مانعی به نام تاویل وجود دارد.

3 مجری تکفیر: اگر ضابطه تکفیر بر فردی وارد بود و مانعی هم وجود نداشت، اجرای حکم کفر کار حاکم شرع است و هر فردی نمی تواند این حکم را اجراء کند. گاه حاکم شرع به خاطر مصالحی از اجرای حکم جلوگیری می کند. مثلا اگر فردی به صراحت منکر خدا شد و مانع تکفیر هم وجود نداشت، اما حاکم شرع به خاطر مصالح اسلامی اجازه کشته شدن را نمی دهد که مکررا در تاریخ اتفاق افتاده است.

امروزه مذاهب اسلامی به جریان های تکفیری در هر سه موضوع انتقاد دارند. پیروان مذاهب فقهی اهل سنت و شیعه به داعش انتقاد می کنند که

اول این اموری که شما به عنوان ضابطه تکفیر معرفی می کنید، اصلا ضروری دین نیست تا منکرش کافر شود. بنابراین افرادی که به دست شما کشته می شوند، مستحق مرگ نیستند.

دوم آنکه غالبا موانع تکفیر وجود دارد. اگر عالم هستند، تاویل و اگر جاهل هستند، جهل، مانع تکفیر است.

سوم هم آنکه حتی اگر ضابطه وجود دارد و مانع هم مفقود است، باز اجرای حکم تکفیر کار شما نیست و باید حاکم شرع این کار را بر اساس مصالح جهان اسلام انجام دهد. لذا هر بی اطلاع از دین و احکام آن نمی تواند هم مفتی، هم قاضی و هم مجری باشد. اینکه بمب به خودتان می بندید و افراد بی شماری را به قتل می رسانید، هیچ کدام نه اسلامی است و نه اسلام آن را اجازه میدهد.